

Antwoord van Gedeputeerde Staten op vragen van

R. van Aelst (SP), F.J. Hoogendam (SP), D.L. van Woerden-Kerssen (CU) E.A.D. Rozenberg (D66), L.J.M.W. Neijenhuis (D66), A.H.K. van Viegen (PvdD), T. Beeloo (Volt)
(d.d. 3 augustus 2023)

Nummer
3984

Onderwerp
Zuid-Holland minst groene provincie

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting vragensteller

De NOS kopt dat Zuid-Holland de minst groene provincie van Nederland is, met tevens de minst groene gemeenten in haar midden.¹ Het mag bekend geacht worden dat juist meer groen maakt dat steden koeler zijn, extreme regenval beter kunnen verwerken en meer water vasthouden voor droger tijden.² Steeds meer onderzoeken tonen de noodzaak en effectiviteit van bomen en ander groen aan in de strijd tegen hitte, hevige regenval, droogte en uiteindelijk klimaatverandering.³ Droogte, extreme regenval en hitte zijn grote uitdagingen waar we de komende jaren voor aan de lat staan als provincie, samen met Rijk en gemeenten.

1. *In welke mate is GS zich er van bewust dat Zuid-Holland de minst groene provincie is?*

Antwoord

Zuid-Holland is de meest dichtbevolkte provincie in een dichtbevolkt land. De provincie herbergt niet alleen de zuidelijk randstad met de metropoolregio Den Haag-Rotterdam, maar ook grote bedrijventerreinen en industriegebieden. GS zijn zich dan ook zeker bewust dat Zuid-Holland relatief weinig groen heeft in vergelijking met andere provincies. De provincie zet zich op veel manieren in voor een groene en gezonde leefomgeving. Bijvoorbeeld door de inzet op het Natuurnetwerk Nederland, ZH-PLG, Groene gezonde bedrijventerreinen en de Agenda Natuurinclusief.

2. *Hoe maakt dit gegeven onderdeel uit van het provinciaal beleid?*

Antwoord

De groene gebieden van de provincie worden op verschillende manieren beschermd. Het provinciaal beleid voor ruimtelijke kwaliteit kent drie gradaties in beschermingscategorieën voor de groene buitengebieden, waarbij onderscheid is gemaakt tussen natuurwaarden, erfgoed, recreatie en groene buffers. Alle gebieden hebben ten minste een basisbescherming (beschermingscategorie 3). Ook is in de omgevingsverordening vanuit het nieuwe soortenbeleid opgenomen dat bij ruimtelijke ontwikkelingen de biodiversiteit betrokken moet worden.

¹ <https://nos.nl/artikel/2484626-katwijk-en-westland-minst-groene-gemeenten-van-nederland-vaals-de-groenste>

² <https://nos.nl/artikel/2483186-wijken-in-nederland-noq-altijd-onvoldoende-voorbereid-op-extreem-weer>

³ <https://www.eur.nl/nieuws/rotterdams-mobiel-bos-project-samenwerken-aan-een-groenere-stad>

Het belang van het behouden en versterken van groen voor leefbaarheid, gezondheid, behoud van biodiversiteit en andere functies die we daaraan ontleen komt daarnaast in vele opgaven terug. De aspecten worden meegenomen als randvoorwaarden in integrale opgaven zoals de ruimtelijke puzzel en het ZH-PLG. Daarnaast maken we het Natuur Netwerk Nederland (NNN) uiterlijk in 2027 af en houden het vervolgens in stand, conform de afspraken met het Rijk. Daartoe richten we nog circa 3.200 hectare natuur en nog circa 100 km ecologische verbinding in. Vanuit de Contouragenda Natuurinclusief wordt ook ingezet op het vergroenen van Zuid-Holland door maatschappelijke en economische activiteiten te verweven met de natuur. Graag verwijzen we ook naar het antwoord op vraag 4.

3. *Bent u met gemeenten, bedrijven en bijvoorbeeld de EU in gesprek om te werken aan vergroening van de provincie? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat is op hoofdlijnen de uitkomst van deze gesprekken?*

Antwoord

Ja, we zijn in verschillende opgaven in gesprek met gemeenten, bedrijven en de EU om te werken aan de vergroening van de provincie. Bijvoorbeeld voor het ZH-PLG zijn de gebiedsprocessen een doorlopende lijn met continue ontwikkelingen waarin we samen met onze gebiedspartners werken aan de opgaven en doelen voor het landelijk gebied. We zijn aangesloten op de landelijke klankbordgroep Groen in en om de stad (GIOS) en werken hieraan als onderdeel van de ruimtelijke puzzel en de aanpak van de NOVEX-gebieden. Tenslotte onderzoeken we via LIFE IP All4biodiversity (EU) samen met partners concrete maatregelen die de biodiversiteit van het hele gebied verhogen en die tegelijkertijd een duurzame toekomst voor de landbouw bevorderen.

4. *Bent u met de indieners van mening dat op de langere termijn de kosten (voor wateroverlast, hitte en droogte) voor overheid en inwoner hoger zullen zijn in een sterk versteende omgeving dan in een groenere omgeving? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat bent u bereid hieraan te gaan doen?*

Antwoord

Ja, door klimaatverandering is er sprake van een toename in weersextremen. Onze huidige infrastructuur en de openbare ruimte is grotendeels ingericht op het "oude klimaat". In extreme weersomstandigheden worden de grenzen van wat deze systemen aankunnen overschreden en ontstaat er schade. Een sterk versteende omgeving warmt meer op (stedelijk hitte-eilandeffect) en is slecht in staat om (piek)buien goed af te voeren. Hittestress en wateroverlast zijn het gevolg.

[Cijfers van het Verbond van Verzekeraars](#) laten zien dat landelijk de schade door extreem weer toeneemt. Niet al deze schade is gekoppeld aan klimaatverandering, maar de invloed van klimaatverandering is evident.

Zonder aanvullend klimaat- en adaptatiebeleid zal deze schade verder toenemen. Landelijk is het [instrument Klimaatschadeschatter](#) ontwikkeld om een beeld te krijgen van de toename van de schade.

Daarom werken wij enerzijds aan beleid en maatregelen om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen, zoals onder meer afgesproken in het Klimaatakkoord, en de regionale energiestrategieën en anderzijds aan beleid en maatregelen om de provincie weersbestendig te maken. Vergroening van het stedelijk gebied is een belangrijke maatregel om de weerbaarheid voor weersextremen te vergroten. In de Omgevingsverordening is opgenomen dat biodiversiteit betrokken moet worden bij ruimtelijke plannen en moet rekening gehouden worden met de gevolgen van klimaatverandering.

In het coalitieakkoord hebben wij aangegeven het Provinciaal Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie te actualiseren. Hierbij betrekken we de in oktober 2023 door het KNMI te publiceren nieuwe klimaatscenario's (KNMI23).

5. *Is er onderzoek bekend naar het verschil in kosten (gezondheidsschade van wateroverlast, droogte en hitte in een groene omgeving versus een versteende omgeving? Zo nee, bent u bereid dit te laten onderzoeken?*

Antwoord

De klimaatschadeschatter geeft per gemeente een ruwe schatting van de toename van de klimaat gerelateerde schade voor hitte, wateroverlast en droogte voor verschillende scenario's tot 2050. Niet alle effecten zijn hierin meegenomen, maar de schatter geeft een eerste beeld. Op dit moment bevat de schatter geen maatregelen, waarmee de schade kan worden vermeden. Wel geven verschillen per type gemeente een indicatie. Hier moet echter voorzichtig mee worden omgegaan, grote steden hebben bijvoorbeeld een jongere bevolking, waardoor de schade gerelateerd aan sterfte door hitte per inwoner lager uitvalt.

Een instrument waarmee de baten van maatregelen kunnen worden doorgerekend betreft de [TEEBstad tool van het RIVM](#) (TEEB: The Economics of Ecosystems and Biodiversity) maakt het mogelijk om schattingen te maken van de baten van groen en water.

Gezien de beschikbaarheid van deze landelijke instrumenten achten wij het niet zinvol om eigenstandig onderzoek te laten uitvoeren.

6. *Bent u bereid een inventarisatie te maken hoeveel extra groen er gerealiseerd kan worden op provinciale gronden (langs wegen, bij gebouwen, maar ook op daken van gebouwen en bushaltes etc.) en wat er voor nodig is dit te realiseren?*

Antwoord

Wij hebben al geïnventariseerd wat er mogelijk is op provinciale gronden. Het provinciale grondbezit is tijdelijk of permanent. Het permanente grondbezit sluit aan bij de rol als wegbeheerder. In die hoedanigheid zijn er naast de wegen bermen in bezit en beheer. Bermbeheer doet de provincie ecologisch.

Het tijdelijke bezit is in tijdelijk beheer. Veelal agrarische grond in het landelijk gebied, dat in eigendom is om te ruilen of om te worden getransformeerd naar natuurdoelen. Deze gronden geeft de provincie uit in pacht. Daarbij wordt rekening gehouden met beleidsmatige uitgangspunten, bijvoorbeeld in relatie tot weidevogels en het gebruik van bestrijdingsmiddelen. Er zijn dus geen gronden waarop extra groen gerealiseerd kan worden.

Ten aanzien van gebruik van daken van provinciale gebouwen voor klimaatdoelen volgt de provincie het rijksbeleid. In de agenda natuurinclusief verkennen we op welke plekken het mogelijk is te vergroenen buiten provinciale gronden.

7. *Bent u bereid een zelfde inventarisatie te maken samen met gemeenten waar het gronden in gemeentelijk eigendom betreft?*

Antwoord

Het vergroenen van gronden in gemeentelijk eigendom is primair een taak van de gemeenten. Wel ondersteunen wij gemeenten daarbij door onder meer kennisontwikkeling en -uitwisseling, goede voorbeelden en mogelijkheden en soms ook specifieke regelingen, zoals Groene Cirkel Gezonde Stad en de Subsidieregeling Groene gezonde schoolpleinen.

8. *Bent u met de indieners van mening dat een groene omgeving bijdraagt aan de gezondheid, welbevinden en leefbaarheid van mens en dier?*

Antwoord

Ja, de invloed van groen op gezondheid, welbevinden en leefbaarheid is veel onderzocht. In 2020 heeft IVN [een overzicht](#) laten maken van wat wetenschappelijk onderzoek ons vertelt over de rol van natuur om gezond, sociaal, productief, vrolijk en vitaal te zijn.

Zie ook de kamerstukken eerder dit jaar: [Kamerbrief over Landelijke maatlat voor een groene, klimaatadaptieve gebouwde omgeving](#) | [Kamerstuk](#) | [Rijksoverheid.nl](#)

9. *Bent u bereid om samen met gemeenten te onderzoeken of in minder bedeelde wijken in gemeenten de omgeving vaker versteend is en als dat zo is actie te ondernemen deze wijken zo snel mogelijk te vergroenen?*

Antwoord

Er zijn onderzoeken ('[Groen en gebruik ADHD-medicatie door kinderen](#)', '[On environmental equity](#)') die hebben aangetoond dat in welgestelde wijken het percentage groen grondgebruik gemiddeld hoger ligt dan in de minderbedeelde wijken. De klimaatatlas geeft gedetailleerde informatie over risico op wateroverlast en hitte en geeft daarmee ook inzicht in de mate van verstening in een wijk.

Gezien de beschikbaarheid van deze studies, de klimaatatlas en reacties rondom GIOS achten wij het niet zinvol om eigenstandig onderzoek te laten uitvoeren. Zie verder ook antwoord op vraag 7.

Voor binnenstedelijke vergroening hebben wij vooral een stimulerende rol, onder andere via de Groene Cirkels Groene gezonde stad, Bouwstenen voor Biodiversiteit in het omgevingsbeleid, deelname aan het Convenant toekomstbestendig bouwen en het initiëren van de coalitie toekomstbestendig bouwen. Het Rijk heeft in haar eerste opzet voor GIOS opgenomen dat de provincie een toezichhoudende taak zouden moeten krijgen voor het vergroenen van de meest versteende wijken, maar de VNG vond met enkele gemeenten dat dit een bevoegdheid van de gemeenten betreft.

Extreme hitte heeft ook effect op andere beleidsterreinen waar de provincie actief is. Zo daalt de omzet van winkels in extreem hete steden en kan de kwaliteit van drinkwater door hitte onder druk komen.⁴

10. *In hoeverre is het college zich bewust van deze effecten van hitte, mede door het ontbreken van groen, in Zuid-Hollandse gemeenten?*

Antwoord

Het college is zich hiervan bewust. Hittestress is daarom onderdeel van het provinciale beleid voor klimaatadaptatie en ook opgenomen in [de provinciale klimaatatlas](#).

Het vergroenen van dorpen en steden is primair een taak van de gemeenten. Daarbij ondersteunen we deze ontwikkeling vanuit de provincie met kennisontwikkeling. Naast de genoemde voorbeelden hebben wij ook diverse onderzoeken naar het stedelijk hitte-eilandeffect laten uitvoeren en wordt vanuit de Agenda Natuurinclusief vergroening geagendeerd in diverse domeinen. Daarbij gaat het ook over koppelkansen en de betekenis van groen voor ander opgaven, zoals wateroverlast.

⁴ <https://nos.nl/artikel/2437511-heet-heter-heetst-vooral-in-de-steden-hoe-moet-dat-in-de-toekomst> en <https://www.hittebestendigestad.nl/mindmap/>

Den Haag, 5 september 2023

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris, voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

drs. J. Smit